

Nepředmětnost a čas(ování)

O „nepředmětnosti“ nelze mluvit (resp. uvažovat) bez velmi úzké její spjatosti s časem, přesněji řečeno s budoucností (a pokud jde o nepředmětnou stránku pravých jsoucen, tj. subjektů, s „budostí“). Zjednodušeně by se dalo říci, že zpředměťňování nepředmětného je – z časového hlediska – přechodem budoucnosti do aktuální přítomnosti. Pouze to, co je aktuálně přítomné, je k dispozici našemu přístupu zvenčí, tj. z odstupu. K tomu, co je „budoucí“ (tj. co „ještě není“) přístup zvenčí není možný. A stejně tak není možný přístup zvenčí k tomu, co pominulo (tj. co „už není“). V obou případech platí, že svým chápáním (pochopením) a rozuměním (rozumem, porozuměním) můžeme „přistoupit“ k minulému i budoucímu pouze jakoby tentativně, na své riziko, tj. s rizikem omylu či neporozumění či nesprávného porozumění. To je právě ten základní důvod, proč cokoli nepředmětného (ať nepředmětnou stránku pravého jsoucná, ať ryzí nepředmětnost) nemůžeme – legitimně, tj. právem – zpředměťňovat. O „budoucím“ nemůžeme proto hovořit (ani myslet) jako o něčem – byť jen pro nás – „jsoucím“, „daném“, ale můžeme se k tomu skutečně (tedy „skutkem“) vztáhnout jen tak, že jsme pro nebo proti, tj. že buď napomůžeme tomu, aby se nějak uskutečnilo (a tedy také nabylo předmětnosti, předmětné stránky), anebo že se naopak zasadíme o to, aby se neuskutečnilo resp. aby se uskutečnit nemohlo (pokud je to v našich silách). A velmi podobně se to má i s tím, co už minulo a co tedy „už není“: také „minulost“ musíme odlišovat od toho, co z té minulosti zůstalo, zbylo jako relikty. Relikty minulosti sice „jsou“ přítomny, ale nejsou eo ipso „minulostí“ samou, nýbrž minulost na jejich základě, tj. na základě toho, jak jim porozumíme, musí být „rekonstruována“. Už jen ta potřeba rekonstrukce ukazuje, že skutečná minulost je opět něčím „ne-předmětným“, co je spíš výzvou pro nás, abychom tomu porozuměli a abychom to rekonstruovali na základě oněch reliktních (stop, záznamů, paměti apod.). Jak je vidět, vše nepředmětné představuje pro nás jakožto pro subjekty úkol, apel, nárok, povinnost apod., nikdy to není nic pouze „daného“, „faktického“. Proto také prostředí, v němž subjekt „žije“, působí, je aktivní a v němž se proto nějak potřebuje orientovat, nemůže být nikdy redukováno na momentální, aktuálně přítomno okolnosti, ale musí být chápáno také a zejména ve svých časových dimenzích. Počítat s nepředmětností (nepředmětnostmi) znamená především orientovat se v čase, a především zakotvit v čase. mít v čase své „kořeny“.

(Písek, 060504-4.)